

ZKVALITŇOVÁNÍ CIZOJAZYČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČESKÉ REPUBLICE V RÁMCI PROJEKTU PODPOŘENÉHO ESF

Helena Neumannová

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta
Katedra cizích jazyků
Studentská 2, 461 17 Liberec, Česká republika
helena.neumannova@tul.cz

Abstrakt

Projekt IMPACT sestává z pěti aktivit zaměřených na různé oblasti výuky odborného a akademického cizího jazyka a přináší tak systémový rozvoj jejích důležitých aspektů. Technická univerzita v Liberci se podílí na několika projektových aktivitách, mezi něž patří např. metodický rozvoj cizojazyčných kurzů, školení vyučujících k testovým specifikacím a inovace výstupních jazykových testů. Na Technické univerzitě v Liberci bude v rámci projektu inovováno celkem 26 kurzů jazykového vzdělávání – převážně kurzů odborného jazyka na Ekonomické fakultě TUL, ale i Ústavu zdravotnických studií.

Úvod

Projekt IMPACT bude realizován po dobu tří let, byl zahájen na jaře 2012 a jeho smyslem je přispět ke zkvalitnění výuky cizích jazyků na nefilologických katedrách zaměřených na výuku odborného cizího jazyka. Vyučující cizích jazyků zúčastněných vysokých škol budou pracovat na inovacích sylabů a testů a tyto následně pilotně ověřovat. Inovace jsou založeny na standardizaci hodnocení znalostí studentů na základě Společného evropského referenčního rámce (dále jen SERR). Své zkušenosti a názory budou v průběhu realizace projektu sdílet na workshopech konaných převážně na Masarykově univerzitě v Brně, ale částečně i v Hradci Králové a na Technické univerzitě v Liberci.

Jak již bylo v úvodu zmíněno, předmětem činnosti je celkem pět klíčových aktivit, potřeby Technické univerzity v Liberci zohledňují tři z těchto aktivit.

1 Klíčové aktivity projektu a jeho cíle

Aktivita č. 1 je zaměřena na metodický rozvoj učitelů – v rámci tohoto budou pořádány odborné semináře, kde experti (částečně i zahraniční) na oblast metodiky výuky cizího jazyka proškolí vyučující ze zúčastněných vysokých škol. Již konané semináře v průběhu roku 2012 refletovaly zájem vyučujících i z dalších vysokých škol z celé ČR, takže se seminářů pravidelně účastnili i kolegové a kolegyně z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, zastoupeny byly ale také Policejní akademie ČR, Vysoká škola finanční a správní, Škoda Auto Vysoká škola v Mladé Boleslavi a Univerzita Pardubice. Smyslem těchto seminářů je mimo jiné i získávání zahraniční dobré praxe prostřednictvím zahraničních lektorů.

Nezbytným předpokladem metodického rozvoje výuky cizích jazyků na vysokých školách je pravidelné získávání nejnovějších poznatků z vědy i praxe a také výměna zkušeností v mezinárodním kontextu. Efektivním nástrojem takového rozvoje je zejména účast metodiků zapojených do projektu na oborových odborných mezinárodních konferencích a workshopech. V rámci analýzy v přípravné fázi projektu byly vytipovány zahraniční akce s největším odborným dopadem a s ohledem na co nejefektivnější potenciální využití výstupů těchto akcí jednak pro předávání znalostí, zkušeností a nových trendů v rámci širšího

metodického týmu projektu, a také přímo při tvorbě samotných výstupů projektu a vzdělávání v rámci projektu.

Na počátku roku 2015 proběhne v Brně dvoudenní konference shrnující výstupy projektu v klíčové aktivitě 1 a klíčové aktivitě 5. Konference bude zaměřena na metodiku výuky odborného a akademického cizího jazyka a rozvoj soft-skills kompetencí v terciární sféře. Vzhledem k tomu, že v rámci klíčových aktivit dojde k vytvoření velkého množství metodických nástrojů v různých tématech terciárního vzdělávání cizích jazyků a v cizích jazycích a také k získání širokého spektra informací a zkušeností ze zahraničních konferencí, workshopů a stáží, je program konference plánován jako dvoudenní s několika specializovanými sekcemi.

V rámci klíčové aktivity č. 2 budou inovovány jazykové kurzy všech participujících univerzit, na TUL bude inovováno celkem 26 kurzů, jedná se o kurzy angličtiny a němčiny. Vyučující podílející se na inovacích budou implementovat inovační prvky do obsahů i formy vzdělávání, zohledněny budou i možnosti začlenění práce s elektronickými médii a možnosti práce s Moodle.

Příprava i realizace inovací bude probíhat v týmech (dle oboru a jazyka inovovaného kurzu) na jednotlivých pracovištích Masarykovy univerzity v Brně, Technické univerzity v Liberci a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Do inovace jazykových kurzů na TU v Liberci je aktivně zapojeno celkem 14 vyučujících angličtiny a němčiny. Tyto týmy však nebudou pracovat zcela izolovaně – budou dle jazyků, oborů nebo využívaných výukových metod sdílet své zkušenosti, řešit metodické, organizační a technické otázky inovací a poskytovat si vzájemně konzultace a zpětnou vazbu. V případě potřeby budou využívat odborné konzultanty včetně zahraničních.

V rámci analýzy potřeb byly jednotlivými partnery identifikovány kurzy odborného a akademického jazykového vzdělávání, jejichž inovací lze dosáhnout větší uplatnitelnosti absolventů v podmínkách globalizované ekonomiky. Jazykové kurzy budou obsahově i formálně inovovány v rozsahu 50% a před vlastní implementací do sylabu budou nejprve pilotně ověřeny. Proběhnou ve fázích:

- příprava inovovaných kurzů
- pilotáž a evaluace inovovaných kurzů
- finalizace a archivace inovovaných kurzů

Vytvořené kurzy a nástroje budou pilotně testovány na skupinách studentů v rámci běžné semestrální výuky, včetně využití nově vytvořených výukových a podpůrných nástrojů. Na základě pilotního ověření bude získávána průběžná zpětná vazba, bude reflektován průběh výuky a tyto informace budou využity v rámci evaluace a realizace úprav inovovaného kurzu. Zpětná vazba bude získána i od externích evaluátorů, kteří se zejména soustředí na soulad inovací v kurzech s aktuálními a budoucími požadavky trhu práce.

Na základě analýzy informací získaných v rámci pilotáže bude provedena *interní evaluace* obsahu a metod výuky inovovaných kurzů, která se společně se zpětnou vazbou od *externích evaluátorů* (kolegů z jiných institucí a metodických expertů) stane podkladem pro případné úpravy. Na základě evaluace budou inovované kurzy dopracovány tak, aby mohly být zařazeny do běžné výuky. Budou dopracovány potřebné nástroje (např. e-learning), materiály a opory. Ve fázi archivace budou tyto dopracované inovované kurzy uloženy do informačních systémů zapojených vysokých škol.

Meziuniverzitní a mezioborová spolupráce bude posilována výměnami dobré praxe napříč inovujícími týmy a odbornou konferencí k inovacím kurzů jazykového vzdělávání. Inovujícím

lektorům bude umožněno zvyšování jejich odborných kompetencí prostřednictvím školení se zahraničními lektory a českými odborníky a účasti na zahraničních konferencích – např. Online Educa, CERCLES, IATEFL konference, atp. Celkově vysokou kvalitativní úroveň inovací zajistí externí evaluátoři z praxe a také hodnocení ze strany manažera kvality na základě předem definované sady kvalitativních kritérií.

V rámci aktivity č. 3 bude vytvořena metodika kolaborativního učení, pilotně ověřena a dále diseminována jako příklad využití moderních výukových metod na vysokých školách. Této aktivitě se TUL nezúčastní. Cílem aktivity je vytvoření metodiky pro využití metody kolaborativního učení ve výuce na vysokých školách v České republice a její pilotní ověření prostřednictvím realizace konkrétních kurzů v anglickém jazyce pro přírodovědné obory.

Aktivita č. 4 se soustředí na standardizaci hodnocení znalostí studentů na základě SERR. Předmětem aktivity je *vytvoření nástrojů pro srovnávání a hodnocení jazykových dovedností studentů v oblasti odborného cizího jazyka pro jejich lepší srovnatelnost* v rámci studia – jednak mezi fakultami a vysokými školami, ale i pro zajištění potřebné výstupní úrovně pro praxi definované dle SERR.

Aktivita reaguje na *roztříštěnost testovacích metod jazykových kompetencí* v rámci terciárního vzdělávání a také na často se objevující pochyby, zda jsou vždy testovány kompetence deklarovaných úrovní dle SERR. Cílem aktivity je posílit kompatibilitu testovacích metod a to jak v rámci jednotlivých vysokých škol, tak i mezi nimi navzájem, a vytvořit praktické nástroje, které přispějí k tomu, že budou testovány kompetence deklarované jazykové úrovně.

Inovace testovacích metod budou paralelně a ve vzájemné spolupráci probíhat i na Technické univerzitě v Liberci a Lékařské fakultě UK v Hradci Králové. Synergie standardizace bude ještě posílena společnými metodickými semináři.

Do nastavování procesů i samotné implementace se zapojí projektoví partneři prostřednictvím spolupráce na tvorbě testů/částech testů dle SERR, vytváření databází dle oborového zaměření, moderace a pilotáže testů a poskytování zpětné vazby a poradenství.

Struktura inovovaných testů je závazná (poslech, čtení, psaní, užití jazyka a stanovení bodového ohodnocení jednotlivých částí), dále budou na všech zapojených pracovištích vytvořeny *specifikace písemných testů*, budou vytvořeny *testové sady* a provedeny jejich *pretestace*. Následně proběhnou *moderace* testů. Na základě výstupů moderací budou testovací položky upraveny a zapracovány do pilotních verzí testů s tím, že před fází pilotáže proběhne ještě editace, kontrola a korektura testů.

Pilotáž sady testů pro předmět Jazyk I proběhne na TUL v letním semestru 2013. Následně proběhne statistická analýza výsledků pilotáže první sady testů fakultními týmy, úprava či přepracování nevyhovujících testových položek a zapracování výsledků statistické analýzy do první sady testů.

Následně bude celý proces opakován v letním semestru 2014 a v roce 2015 budou sady testů jednotlivými zapojenými pracovišti finalizovány a archivovány.

V rámci procesu budou na jednotlivých zapojených pracovištích a pro jednotlivé jazyky provedeny přesné specifikace ústních zkoušek – forma komunikace, počet podčástí, časová dotace, organizace zkoušky, ad. Na základě této specifikace budou vytvořena zadání zkoušek.

Aktivita č. 5 si klade za cíl podpořit vyučující VŠ v oblasti jazykového vzdělávání i odborného vzdělávání v cizím jazyce prostřednictvím specializovaných kurzů s důrazem na soft-skills a využívání technologií a moderních vzdělávacích metod. Na této aktivitě TUL neparticipuje.

2 Profil Lead Partnera (LP) a projektových partnerů (PP)

2.1 Masarykova univerzita v Brně (MU)

Lead Partner zajišťuje informovanost cílové skupiny, tedy – pracovníků jazykových center a vyučujících cizích jazyků na partnerských institucích – o průběhu realizace projektu, týká se to všech projektových aktivit. Bude spolupracovat na organizaci školení a workshopů a poskytovat podporu organizačním týmům konferencí u jednotlivých partnerů, dle potřeby zajistí oponentury vytvářených metodických a výukových materiálů a bude koordinovat publikační činnosti v projektu v návaznosti na širší souvislosti. Bude spolupracovat s PR manažerem projektu na informování o projektu a diseminaci jeho výstupů.

2.2 CASAJC

Členové CASAJC mají primární zkušenost s prací s cílovou skupinou studenti vysokých škol, ale také se školením a metodickou podporou akademických pracovníků – pro pracovníky jazykových center resp. jazykových kateder, nebo o vysokoškolské pedagogie různých oborů, kteří realizují výuku v cizím jazyce.

CASAJC též zajišťuje informační servis v oboru, pořádá odborné konference, přenáší prostřednictvím emailových zpráv informace ze zahraničních konferencí a workshopů a zprostředkovává kurzy a dokonce i nabídku pracovních míst v zahraničí pro všechny zájemce z řad akademických pracovníků.

2.3 Lékařská fakulta v Hradci Králové (LF HK)

Tak jako ostatní instituce terciárního vzdělávání kontinuálně inovuje své vzdělávací programy a rozvíjí kompetence vyučujících s ohledem na potřeby praxe a možnosti dané rozvojem technologií.

LF HK se již účastní na aktivitách projektu COMPACT, realizovaného žadatelem – Centrem jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity. Na jeho základě identifikovala další potenciál pro inovace a také aktuální potřeby akademických pracovníků v oblasti odborného jazyka, jeho výuky i rozvoje dalších kompetencí s jazykovým vzděláváním a vzděláváním v cizích jazycích souvisejících.

Ústav jazyků dominantně zapojený do projektu zajišťuje přípravu, inovace a realizaci kurzů medicínsky orientovaného odborného jazyka, zejména latiny, angličtiny a němčiny a také přípravu na jazykové zkoušky v těchto jazycích. Tato výuka je úzce navázána na odborné předměty i na praxi fakultní nemocnice - učitelé jazyků se účastní výuky odborných předmětů i praktik v nemocničním provozu za účelem odpovídajícího nastavení obsahu jazykových kurzů a větší synergie výuky jazyků a dalšího studia.

Pro vyučující v cizích jazycích i pro ostatní akademické pracovníky zajišťuje Ústav jazyků konzultace a metodickou podporu. Na základě této spolupráce s cílovou skupinou akademických pracovníků dokáže identifikovat její potřeby v oblasti jazykového vzdělávání a rozvoje dalších kompetencí spojených s výukou cizího jazyka nebo v cizím jazyce.

2.4 Technická univerzita v Liberci (TUL)

Technická univerzita v Liberci má z podstaty své činnosti zkušenost s vytvářením, inovacemi a realizací vzdělávacích kurzů a programů pro cílovou skupinu studenti VŠ. Je zapojena do všech klíčových aktivit projektu, má podíl na zajištění cílové skupiny pedagogů i aktivní účasti na tvorbě metodik, inovací kurzů a standardizaci hodnocení. Má zkušenosti s realizací

projektových aktivit podpořených z prostředků Evropské unie. V průběhu roku 2012 byly realizovány např. projekty:

EduCom – Inovace studijních programů s ohledem na požadavky průmyslové praxe zavedením inovativního vzdělávacího systému „Výukový podnik“ (ESF, OP VK č. CZ.1.07/2.2.00/15.008), 2010 – 2012

Projekt vychází z potřeb průmyslové praxe na dovednosti absolventů Technické univerzity (komplexní mezioborové znalosti, procesní myšlení, schopnost pracovat v týmu i praktické zkušenosti v oboru). Cílem je vytvoření komplexního vzdělávacího systému „Výukový podnik“ (EduCom) a jeho začlenění do výuky v inovovaných kurzech. EduCom simuluje reálný podnik i s jeho procesy a zapojuje odborníky různých oborů a praxe.

Využití internetu a počítače ve výuce (ESF, OP VK č. CZ.1.07/1.3.03/03.003), 2010 – 2012

Cílem projektu je profesní vzdělávání učitelů v oblasti multimediálních kompetencí. Projekt je určen středoškolským pedagogům v Libereckém kraji. Cílem je zvýšit odborné dovednosti pedagogů, podpořit individualizaci a diferenciaci studia a zefektivnit vzdělávací proces.

Tvorba společných učebních a studijních materiálů pomocí elektronických médií (ELMA) (projekt Cíl 3/Ziel 3: 100017921), 2009 – 2012

Cílem projektu je profesní vzdělávání učitelů cizích jazyků v oblasti multimediálních kompetencí. Projekt je určen pedagogům v Libereckém kraji a ve Svobodném státě Sasko, SRN.

Inovace studia k výkonu specializovaných činností – koordinace v oblasti ICT (MŠMT, CZ.1.07/1.3.00/19.0016), 2011 – 2013

Projekt řeší zajištění studia k výkonu specializovaných činností - koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií podle § 9 písm a) vyhlášky č. 317/2005 Sb. (dále studium ICTK). Významnou součástí projektu je inovace stávajícího studia, vytvoření a ověření nových nástrojů, které vedou k rozvoji kombinovaného vzdělávání. Budou vytvořeny e-learningové opory, knihovna elektronických materiálů a zpětnovazební prvky studia. Jedná se o nadregionální projekt s územím dopadu ve více regionech ČR.

Dominantně zapojená katedra cizích jazyků zajišťuje výuku angličtiny, němčiny, španělštiny, ruštiny, francouzštiny a italštiny, včetně přípravy na mezinárodně platné certifikáty německého odborného jazyka – Prüfung Wirtschaftsdeutsch international (PWD) a Zertifikat Deutsch für den Beruf (ZdfB).

Rozvoj jazykových kompetencí zaměstnanců TUL v angličtině (MŠMT, CZ.1.07/2.2.00/15.0098), 2010 – 2013

Velkou pozornost věnuje katedra rozvoji jazykových kompetencí zaměstnanců univerzity. Aktuálně je realizován program, který si klade za cíl připravit a realizovat výuku anglického jazyka pro 225 zaměstnanců a doktorandů. Po absolvování kurzů budou mít proškolení účastníci znalosti odpovídající úrovni o jednu úroveň vyšší (podle SERR), než byla jejich vstupní. Katedra cizích jazyků poskytuje metodické vedení a zajišťuje spolupráci členů katedry anglického jazyka, externích spolupracovníků a zahraničních lektorů.

Závěr

Cílem projektu IMPACT je podpořit rozvoj kvality výuky odborného a akademického cizího jazyka v terciární sféře a prohloubení její diverzifikace – v meziuniverzitní spolupráci a

s podporou zahraničních expertů a expertů z praxe, to vše v souladu s požadavky internacionalizace studia a znalostní ekonomiky.

Způsoby zapojení a motivace projektových partnerů se v jednotlivých aktivitách projektu budou lišit. V rámci metodické podpory, školení vyučujících a výměn zkušeností prostřednictvím workshopů a konferencí jsou cílovou skupinou akademičtí pracovníci – zejména vyučující akademického a odborného cizího jazyka a také vyučující odborných předmětů v cizím jazyce. Dovednosti, informace, metodiky a nástroje přinášené projektem tyto cílové skupiny dlouhodobě postrádají. To si žadatel (MU) ověřil již v rámci aktuálně realizovaného projektu COMPACT, kdy zaznamenal převis poptávky nad možnostmi prezenčních kurzů a velký zájem o on-line kurzy a zveřejňované materiály. Proto předpokládá vysokou motivovanost cílových skupin k účasti na aktivitách projektu.

Literatura

- [1] BOHÁČEK, M.; HUŠKOVÁ, H.; POJSLOVÁ, B.; PRUCKLOVÁ, R.: *Testování odborného a akademického cizího jazyka: Zásady tvorby a příklady testových úkolů*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 stran. 978-80-210-5838-5.
- [2] NEUMANNOVÁ, H.: Die Chancen von Promovierten auf dem euroregionalen Arbeitsmarkt. Zur Rolle der (Fach)Sprachenkompetenzen. In: *In der Grenzregion: Dimensionen fachlicher und wissenschaftlicher Kommunikation*. 1. vyd. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag, 2012. S. 97 – 105. ISBN 978-3-631-63900-9.
- [3] NEUMANNOVÁ, H.: Zkvalitňování cizojazyčného vzdělávání na vysokých školách v České republice v rámci projektu podpořeného ESF. *ACC Journal*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, roč. 18, č. 3. S. 87 – 95. ISSN 1803-9782.
- [4] VLČKOVÁ, I.: *Nová média ve výuce*. Příručka ke kurzu VIP. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012.
- [5] *Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity* [online]. Dostupný z WWW: <<http://lingua.muni.cz/cs/projekty/impact/>>.
- [6] *Projekty a granty na Ekonomické fakultě v roce 2012* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.ef.tul.cz/index.php?content=projekty_granty>.
- [7] *Realizované projekty na TUL* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.tul.cz/oddeleni-operacnich-programu/realizovane-projekty_187>.

IMPROVING FOREIGN LANGUAGE EDUCATION AT THE UNIVERSITIES IN THE CZECH REPUBLIC WITHIN THE FRAMEWORK OF A PROJECT SUPPORTED BY ESF

The impact project is made up of 5 activities focusing on various areas of teaching foreign languages for discipline-specific and academic purposes and thus contributes to the systematic development of their significant aspects. The Technical University of Liberec is involved in several project activities among which include the methodological development of foreign language courses, training teachers to tested specifications, and the innovation of final exams in foreign languages. At the Technical University of Liberec, a total of 26 courses in language education will be innovated within the framework of the project – predominantly courses of languages for discipline-specific purposes at the Economics Department, TUL, but also at the Institute of Health Studies.

VERBESSERUNG DER FREMDSPRACHLICHEN AUSBILDUNG AN HOCHSCHULEN IN DER TSCHECHISCHEN REPUBLIK IM RAHMEN DES VOM ESF UNTERSTÜTZTEN PROJEKTS

Das Projekt IMPACT besteht aus 5 Aktivitäten, die sich auf verschiedene Bereiche innerhalb des fachsprachlichen und akademischen Fremdsprachenunterrichts konzentrieren. Dies bedeutet eine Systementwicklung von deren wichtigen Aspekten. Die Technische Universität Liberec (TUL) beteiligt sich an einigen der Projektaktivitäten, zu denen z. B. methodische Entwicklung von Fremdsprachenkursen, Schulung des Lehrpersonals zu Testspezifikationen und die Innovation der Eingangssprachteste gehört. An der TUL durchlaufen im Rahmen des Projekts insgesamt 26 Sprachkurse eine Innovation, hauptsächlich fachsprachliche Kurse an der Ökonomischen Fakultät der TUL, aber auch solche am Institut für Gesundheitswesen.

DOSKONALENIE NAUCZANIA OBCOJĘZYCZNEGO NA UCZELNIACH WYŻSZYCH W CZECHACH W RAMACH PROJEKTU DOFINANSOWANEGO Z EFS

Projekt IMPACT obejmuje 5 działań skierowanych na różne dziedziny nauczania zawodowego i akademickiego języka obcego, przyczyniając się do rozwoju ich ważnych aspektów. Uniwersytet Techniczny w Libercu uczestniczy w kilku przedsięwzięciach projektowych, do których należy np. metodyczny rozwój kursów obcojęzycznych, szkolenia nauczycieli w zakresie specyfikacji testowych oraz innowacji wyjściowych testów językowych. Na Uniwersytecie Technicznym w Libercu w ramach projektu innowacje zostaną wdrożone w łącznie 26 kursach edukacji językowej – przeważnie kursach języka zawodowego na Wydziale Ekonomii TUL, jak również w Instytucie Studiów Medycznych.